

NÂNG CAO Ý THỨC BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hằng
Học viện Hàng không Việt Nam

Tóm tắt: Nâng cao ý thức bảo vệ môi trường cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh là một trong những vấn đề quan trọng trong giáo dục hiện nay, đặc biệt trong bối cảnh thành phố đang đối mặt với nhiều thách thức về môi trường như ô nhiễm không khí, rác thải sinh hoạt, biến đổi khí hậu và suy thoái tài nguyên thiên nhiên. Việc nâng cao nhận thức và hành động bảo vệ môi trường không chỉ giúp sinh viên trở thành những công dân có trách nhiệm, mà còn góp phần quan trọng vào sự phát triển bền vững của thành phố và quốc gia.

Từ khóa: Giáo dục, ý thức, bảo vệ môi trường, sinh viên, thành phố Hồ Chí Minh.

RAISING ENVIRONMENTAL PROTECTION AWARENESS FOR UNIVERSITY STUDENTS IN HO CHI MINH CITY TODAY

Nguyen Thi Hang
Vietnam Aviation Academy

Abstract: Raising environmental awareness among university students in Ho Chi Minh City is one of the important issues in education today, especially in the context that the city is facing many environmental challenges such as air pollution, household waste, climate change and natural resource degradation. Raising awareness and actions to protect the environment not only helps students become responsible citizens, but also contributes significantly to the sustainable development of the city and the country.

Keywords: Education, awareness, environmental protection, students, Ho Chi Minh City.

Nhận bài: 15/02/2025

Phản biện: 17/03/2025

Duyệt đăng: 21/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Vấn đề bảo vệ môi trường đang ngày càng trở nên cấp bách trên toàn cầu, đặc biệt là tại các khu vực đô thị như thành phố Hồ Chí Minh (TP.HCM). Là một trong những thành phố phát triển nhất Việt Nam, TP.HCM đối mặt với những thách thức lớn về môi trường như ô nhiễm không khí, nước, rác thải sinh hoạt, và biến đổi khí hậu. Vì vậy, việc giáo dục và nâng cao ý thức bảo vệ môi trường cho sinh viên (SV) các trường đại học ở TP.HCM đóng vai trò quan trọng trong việc hình thành một thế hệ trẻ có nhận thức sâu sắc và hành động thiết thực để bảo vệ môi trường. SV, với vai trò là thế hệ trẻ và chủ nhân tương lai, có ảnh hưởng mạnh mẽ đến các xu hướng xã hội, đặc biệt là trong việc thay đổi hành vi và thói quen sinh hoạt hàng ngày. Bài viết tập trung vào làm rõ tầm quan trọng của môi trường sống và cách thức nâng cao việc bảo vệ môi trường cho SV các trường đại học ở TP.HCM hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường tại thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

TP.HCM, là một trong những thành phố phát triển nhanh nhất của Việt Nam, đóng vai trò quan trọng trong nền kinh tế quốc gia. Tuy nhiên, sự phát triển mạnh mẽ này cũng đi kèm với những

vấn đề môi trường nghiêm trọng như ô nhiễm không khí, rác thải sinh hoạt, ngập úng và biến đổi khí hậu. Vì vậy, bảo vệ môi trường ở TP.HCM không chỉ là một yêu cầu cấp thiết mà còn là yếu tố quyết định đến sự phát triển bền vững của thành phố. Do vậy, tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường ở thành phố Hồ Chí Minh được thể hiện như sau:

Một là, bảo vệ sức khỏe cộng đồng, xã hội

Vai trò quan trọng nhất của việc bảo vệ môi trường nhằm bảo vệ sức khỏe của người dân. TP.HCM hiện nay đang phải đối mặt với mức độ ô nhiễm không khí cao, đặc biệt từ các phương tiện giao thông, hoạt động công nghiệp và xây dựng. Ô nhiễm không khí gây ra các vấn đề về hô hấp, tim mạch, và ung thư, ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng sống và sức khỏe của cộng đồng. Bảo vệ môi trường sẽ giúp giảm thiểu các nguồn ô nhiễm, từ đó giảm thiểu các bệnh tật liên quan đến môi trường. Bảo vệ sức khỏe cộng đồng không chỉ là trách nhiệm của các cấp chính quyền, đoàn thể, các cơ quan chức năng mà còn là trách nhiệm của mỗi người dân. Thông qua các biện pháp bảo vệ môi trường như giảm ô nhiễm, quản lý rác thải, bảo vệ nguồn nước, và cải thiện môi trường sống, chúng ta không chỉ bảo vệ sức khỏe của bản thân

mà còn góp phần tạo ra một cộng đồng khỏe mạnh và bền vững.

Hai là, giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu

TP.HCM là một thành phố ven biển và đang đối mặt với nguy cơ cao về biến đổi khí hậu, đặc biệt là tình trạng nước biển dâng và ngập úng. Các hiện tượng thiên tai như bão, lũ và hạn hán cũng ngày càng trở nên khắc nghiệt hơn. Việc bảo vệ môi trường thông qua các biện pháp như giảm phát thải khí nhà kính, trồng cây xanh, bảo vệ hệ sinh thái tự nhiên là cách thức quan trọng để giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu và nâng cao khả năng ứng phó với các thảm họa thiên nhiên. Giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu ở TP.HCM là một nhiệm vụ đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan chức năng, cộng đồng và các tổ chức xã hội. Việc thực hiện các biện pháp như phát triển năng lượng tái tạo, cải thiện giao thông công cộng, xây dựng đô thị bền vững, giảm thiểu rác thải không chỉ giúp TP.HCM giảm thiểu tác động của biến đổi khí hậu mà còn góp phần nâng cao chất lượng sống của người dân và bảo vệ môi trường cho các thế hệ tương lai.

Ba là, cải thiện chất lượng sống đô thị

TP.HCM với mật độ dân số cao đang phải đối mặt với tình trạng ô nhiễm rác thải, tiếng ồn và thiếu không gian xanh. Việc bảo vệ môi trường, bao gồm việc giảm rác thải, bảo vệ không gian xanh, và sử dụng các nguồn năng lượng tái tạo, sẽ giúp cải thiện chất lượng sống cho người dân thành phố. Môi trường sống trong lành và sạch sẽ không chỉ tạo ra không gian sống thoải mái, mà còn nâng cao tinh thần và sức khỏe của người dân. Cải thiện chất lượng sống đô thị là một yếu tố quan trọng trong việc xây dựng một môi trường sống lành mạnh, bền vững và phát triển. Việc này không chỉ mang lại lợi ích cho sức khỏe và tinh thần của người dân mà còn góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội của thành phố. Cải thiện chất lượng sống đô thị không chỉ là một quá trình về vật chất mà còn liên quan đến sự phát triển tinh thần và xã hội của cộng đồng. Việc xây dựng một đô thị bền vững, sạch sẽ, an toàn và thân thiện với môi trường sẽ giúp người dân có một cuộc sống khỏe mạnh, hạnh phúc và tiện nghi. Chính quyền thành phố và nhân dân cần phối hợp chặt chẽ để thực hiện các biện pháp cải thiện chất lượng sống này nhằm xây dựng một đô thị đáng sống cho thế hệ hiện tại và tương lai.

Bốn là, thúc đẩy phát triển kinh tế bền vững

Môi trường là yếu tố quan trọng trong việc phát triển kinh tế bền vững. Các ngành công nghiệp, du lịch, nông nghiệp đều phụ thuộc vào sự bảo vệ và

duy trì tài nguyên thiên nhiên. Nếu môi trường bị tàn phá, sẽ dẫn đến sự suy giảm chất lượng các nguồn tài nguyên này và ảnh hưởng đến các ngành kinh tế. Việc bảo vệ môi trường, đầu tư vào công nghệ xanh và năng lượng tái tạo không chỉ giúp bảo vệ tài nguyên mà còn mở ra cơ hội phát triển các ngành nghề mới, tạo việc làm và thúc đẩy sự phát triển bền vững của thành phố.

2.2. Thực trạng về ý thức bảo vệ môi trường của sinh viên các trường đại học ở TP.HCM hiện nay

Thứ nhất, nhận thức của sinh viên về bảo vệ môi trường

Ưu điểm: Nhận thức về bảo vệ môi trường của sinh viên TP.HCM đã có sự cải thiện đáng kể trong những năm gần đây nhờ vào các chiến dịch tuyên truyền, các cuộc thi, hội thảo và các chương trình giáo dục về môi trường được tổ chức tại các trường đại học. Tuy nhiên, việc thực hiện ý thức bảo vệ môi trường trong đời sống hàng ngày của nhiều SV vẫn còn hạn chế, đặc biệt trong những hành động cụ thể như phân loại rác thải, tiết kiệm năng lượng, giảm sử dụng nhựa,...

Hạn chế: Mặc dù nhiều SV nhận thức được tầm quan trọng của bảo vệ môi trường, nhưng vẫn còn không ít người thiếu sự hiểu biết sâu sắc về các vấn đề môi trường toàn cầu và sự ảnh hưởng của nó đến chính cuộc sống của họ. Họ có thể hiểu về các vấn đề như ô nhiễm không khí, nước, hay biến đổi khí hậu, nhưng chưa thấy rõ tác động cụ thể và những hành động nhỏ họ có thể thực hiện để cải thiện tình hình.

Thứ hai, thực hành bảo vệ môi trường trong đời sống sinh viên

Sử dụng nhựa và đồ dùng một lần: Một trong những vấn đề lớn trong nhận thức và hành động của SV là thói quen sử dụng đồ nhựa một lần, đặc biệt là trong các quán ăn, cửa hàng, hay trong các bữa ăn tại trường. Mặc dù nhiều trường đại học đã triển khai các chương trình giảm thiểu rác thải nhựa, nhưng việc thay đổi thói quen này còn gặp nhiều khó khăn. Thói quen sử dụng túi nilon, chai nhựa, ống hút nhựa vẫn phổ biến. Chế độ tái chế và phân loại rác chưa được thực hiện rộng rãi. Mặc dù đã có các sáng kiến khuyến khích SV phân loại rác, tái chế tại một số trường, nhưng việc áp dụng rộng rãi vẫn còn gặp khó khăn.

Thứ ba, các hoạt động bảo vệ môi trường tại các trường đại học

Nhiều trường đại học ở TP.HCM như Đại học Quốc gia TP.HCM, Đại học Bách Khoa, Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Sài Gòn, Học viện Hàng Không Việt Nam... đã tổ chức nhiều hoạt

động và chiến dịch nâng cao nhận thức về bảo vệ môi trường, như các cuộc thi “Sống xanh”, hội thảo về biến đổi khí hậu, bảo vệ tài nguyên thiên nhiên, tổ chức dọn dẹp môi trường, trồng cây xanh và phân loại rác thải. Những hoạt động này thu hút được sự tham gia đông đảo của SV. Các câu lạc bộ, nhóm SV bảo vệ môi trường đã được thành lập tại nhiều trường đại học ở TP.HCM, tạo ra một không gian để SV có thể học hỏi, trao đổi và tham gia vào các hoạt động bảo vệ môi trường. Các nhóm này cũng tham gia vào các chiến dịch tuyên truyền, thực hiện các hành động thiết thực như phát triển các dự án tái chế, bảo vệ cây xanh, hay thay đổi thói quen tiêu dùng.

Thứ tư, các yếu tố tác động đến ý thức bảo vệ môi trường của SV

Sự phát triển nhanh chóng của nền kinh tế và sự thay đổi trong thói quen tiêu dùng có thể là một yếu tố cản trở trong việc nâng cao ý thức bảo vệ môi trường. SV, đặc biệt là những người sống xa gia đình, đôi khi không có đủ điều kiện tài chính để tham gia vào các hoạt động bảo vệ môi trường hoặc sử dụng các sản phẩm thân thiện với môi trường do chi phí cao hơn. Một số khu ký túc xá, đặc biệt là khu vực ngoại ô hoặc các khu dân cư đông đúc, thiếu các cơ sở hạ tầng phù hợp để thực hiện phân loại rác, tái chế hoặc giảm thiểu ô nhiễm. Điều này khiến cho SV gặp khó khăn trong việc thực hiện các hành động bảo vệ môi trường. Các thói quen tiêu dùng và sinh hoạt trong xã hội cũng ảnh hưởng mạnh mẽ đến hành động bảo vệ môi trường của SV.

Mặc dù ý thức bảo vệ môi trường của SV các trường đại học ở TP.HCM đã có những chuyển biến tích cực trong những năm qua, nhưng vẫn còn nhiều vấn đề cần khắc phục để nâng cao hiệu quả thực hiện. Nhận thức của SV về tầm quan trọng của bảo vệ môi trường đã được cải thiện nhờ vào các chương trình giáo dục, các cuộc thi và hoạt động tuyên truyền. Tuy nhiên, ý thức này chưa thực sự đi vào hành động cụ thể và lâu dài trong đời sống hàng ngày của họ, như việc sử dụng đồ nhựa một lần, phân loại rác thải, tiết kiệm năng lượng và nước. Một số yếu tố cản trở SV thực hành bảo vệ môi trường bao gồm thói quen tiêu dùng chưa thay đổi, thiếu các cơ sở hạ tầng phù hợp trong khu ký túc xá và các khu vực học tập, cùng với sự chưa đồng bộ trong các chương trình bảo vệ môi trường tại các trường.

2.3. Một số giải pháp nhằm nâng cao ý thức bảo vệ môi trường cho sinh viên các trường đại học ở thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Một là, tăng cường giáo dục về môi trường

trong chương trình giảng dạy

Các trường đại học nên đưa các môn học về môi trường, phát triển bền vững, và các vấn đề liên quan vào chương trình giảng dạy chính thức. Đây là cách tốt nhất để cung cấp cho SV kiến thức về các vấn đề môi trường và tầm quan trọng của việc bảo vệ môi trường ngay từ khi họ còn ngồi trên ghế nhà trường. Lồng ghép các hoạt động thực tế vào giảng dạy. Các môn học và chương trình giảng dạy có thể lồng ghép những bài tập thực tế, như việc tham gia vào các chiến dịch bảo vệ môi trường, đi thực tế tại các cơ sở tái chế, hay tham gia nghiên cứu về các vấn đề môi trường.

Hai là, tổ chức các hoạt động ngoại khóa và chiến dịch nâng cao nhận thức

Các trường đại học có thể tổ chức các chiến dịch như “Ngày không nhựa”, “Tái chế rác thải”, “Trồng cây xanh”, “Dọn dẹp môi trường”, nhằm thu hút sự tham gia của đông đảo SV. Các chiến dịch này không chỉ nâng cao nhận thức mà còn khuyến khích SV hành động cụ thể trong việc bảo vệ môi trường. Cuộc thi và sự kiện về môi trường. Tổ chức các cuộc thi, sự kiện về môi trường như thi viết, thi sáng tạo về môi trường, hoặc các chương trình thể thao và nghệ thuật kết hợp với chủ đề bảo vệ môi trường. Những sự kiện này sẽ tạo sân chơi để SV thể hiện sự sáng tạo và cải thiện ý thức bảo vệ môi trường.

Ba là, khuyến khích và tạo cơ hội cho SV tham gia các câu lạc bộ môi trường

Các trường đại học cần khuyến khích SV thành lập và tham gia các câu lạc bộ môi trường. Các câu lạc bộ này có thể tổ chức các hoạt động bảo vệ môi trường, tuyên truyền và thực hiện các dự án cộng đồng, như thu gom rác thải, trồng cây, hoặc phát triển các sáng kiến xanh. Hỗ trợ tài chính và cơ sở vật chất: Các trường đại học có thể hỗ trợ tài chính và cơ sở vật chất cho các câu lạc bộ môi trường để các nhóm này có thể tổ chức các hoạt động hiệu quả hơn.

Bốn là, cải thiện cơ sở hạ tầng và dịch vụ môi trường trong trường học

Các trường đại học nên lắp đặt các thùng rác phân loại tại các khu vực công cộng, lớp học và ký túc xá. Hướng dẫn và khuyến khích SV thực hành phân loại rác tại nguồn sẽ giúp giảm thiểu ô nhiễm và tăng tỷ lệ tái chế. Cung cấp các thiết bị tiết kiệm năng lượng. Trường cần đầu tư vào các thiết bị tiết kiệm năng lượng như đèn LED, máy lạnh tiết kiệm điện, hệ thống nước nóng năng lượng mặt trời, giúp giảm thiểu tiêu thụ năng lượng và bảo vệ môi trường. Hệ thống nước sạch và vệ sinh môi trường. Đảm bảo cung cấp nước sạch, vệ sinh

môi trường trong các khuôn viên trường và khu ký túc xá. Điều này sẽ giúp SV hiểu được tầm quan trọng của việc bảo vệ tài nguyên nước và môi trường xung quanh.

Năm là, khuyến khích SV sử dụng phương tiện giao thông công cộng và thân thiện với môi trường

Khuyến khích sử dụng xe đạp và phương tiện công cộng: Trường đại học có thể cung cấp các dịch vụ cho thuê xe đạp hoặc hỗ trợ SV sử dụng phương tiện công cộng để giảm thiểu ô nhiễm và tắc nghẽn giao thông. Xây dựng cơ sở hạ tầng cho xe đạp: Tạo các làn đường riêng biệt cho xe đạp và các điểm đỗ xe đạp trong khuôn viên trường để tạo điều kiện cho SV sử dụng phương tiện giao thông thân thiện với môi trường.

Sáu là, tăng cường hợp tác giữa nhà trường, chính quyền và cộng đồng

Các trường đại học có thể hợp tác với các tổ chức bảo vệ môi trường, tổ chức phi chính phủ và các cơ quan chính quyền để tổ chức các hoạt động, chiến dịch bảo vệ môi trường. Sự hợp tác này sẽ tạo ra một mạng lưới mạnh mẽ giúp lan tỏa các thông điệp bảo vệ môi trường đến SV. Xây dựng các dự án nghiên cứu môi trường: Khuyến khích SV tham gia vào các dự án nghiên cứu về môi trường, biến đổi khí hậu và bảo vệ tài nguyên thiên nhiên. Các dự án nghiên cứu này không chỉ nâng cao nhận thức mà còn giúp SV có những đóng góp cụ thể vào việc giải quyết các vấn đề môi trường.

Bảy là, đẩy mạnh công tác tuyên truyền và nâng cao nhận thức trong cộng đồng SV

Các trường có thể tận dụng các kênh truyền thông như trang web trường, mạng xã hội, bảng thông báo để truyền tải thông tin về các vấn đề môi trường, các chiến dịch bảo vệ môi trường và các sự kiện liên quan. Việc này giúp SV dễ dàng tiếp cận thông tin và tham gia vào các hoạt động bảo vệ môi trường. Thực hiện các chương trình truyền thông trực tiếp: Các hoạt động tuyên

truyền trực tiếp như phát tờ rơi, tổ chức các buổi tọa đàm, hội thảo sẽ giúp SV hiểu rõ hơn về tầm quan trọng của bảo vệ môi trường và động viên họ thực hiện hành động.

Tám là, khuyến khích lối sống xanh và tiêu dùng bền vững

Hướng dẫn SV về lối sống xanh: Các trường có thể tổ chức các buổi chia sẻ, hội thảo về lối sống xanh, như việc sử dụng sản phẩm tái chế, tiết kiệm nước, tiết kiệm năng lượng và giảm thiểu việc sử dụng nhựa. Các chiến dịch này có thể giúp SV thay đổi thói quen tiêu dùng, từ đó giảm thiểu tác động đến môi trường. Khuyến khích tiêu dùng bền vững: Các trường đại học có thể hợp tác với các doanh nghiệp xanh để cung cấp sản phẩm thân thiện với môi trường cho SV, ví dụ như túi vải, chai nước tái sử dụng, sản phẩm hữu cơ và các sản phẩm không chứa nhựa.

III. KẾT LUẬN

Việc nâng cao ý thức bảo vệ môi trường cho SV là một nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết trong bối cảnh các vấn đề môi trường đang ngày càng trở nên nghiêm trọng. SV, với vai trò là những thế hệ tương lai và nguồn lực chủ yếu trong xã hội, có ảnh hưởng lớn trong việc tạo ra những thay đổi tích cực đối với môi trường. Để đạt được điều này, cần sự kết hợp giữa giáo dục, truyền thông và các hoạt động thực tiễn. Mặc dù đã có nhiều nỗ lực nhằm nâng cao nhận thức và thúc đẩy hành động bảo vệ môi trường trong cộng đồng SV, nhưng vẫn còn rất nhiều thách thức cần phải vượt qua, như thay đổi thói quen tiêu dùng, giảm thiểu rác thải nhựa và tiết kiệm tài nguyên. Các trường đại học và các tổ chức cần tiếp tục đẩy mạnh giáo dục môi trường, tổ chức các chương trình, chiến dịch thiết thực để SV có thể thực hành và áp dụng những kiến thức đã học vào cuộc sống. Đồng thời, cần tạo ra một môi trường thuận lợi, cung cấp cơ sở hạ tầng và khuyến khích các hành động bảo vệ môi trường trong đời sống hàng ngày của SV.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đào Thu Hiền (2017), “Giáo dục ý thức bảo vệ môi trường với việc đảm bảo an ninh phi truyền thống ở nước ta”, Tạp chí Khoa học Đại học Huế (Hue University Journal of Science: Social Sciences and Humanities), ISSN 2588-1213, Vol 126, No 6B.
2. Các công ước về bảo vệ môi trường (Việt – Anh) (1995), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.